

Programma workshop *vocabulaireverwerving****Inleiding (theorie)***

- (wat) 9 aspecten van woordkennis (*bron* I.S.P. Nation)
 - I. Woordklank
 - II. Woordbeeld
 - III. Woorddelen
 - IV. Vorm en betekenis
 - V. Concept en referenties
 - VI. Woordassociaties
 - VII. Grammaticale functies
 - VIII. Collocaties
 - IX. (Gebruiksregels)
- (waarom) Nut en noodzaak van vocabulaire bij onderwijs Grieks (en Latijn)
- (hoe) Taalverwerving in relatie tot (schools)leren

Soort vocabulairekennis		Leervorm	Leeractiviteiten
Vorm		impliciet leren met betrekking tot het opmerken	herhaalde input (veel (voor)lezen)
Betekenis		krachtig expliciet leren	grondige verwerking (krachtige mentale processen zoals bijvoorbeeld inferenties, doordenken, plaatjes)
Gebruik	- grammaticale constructies	impliciet leren	herhaalde input: veel (voor) lezen
	- gebruiksregels	expliciet leren	expliciete instructie en feedback

Praktijk

Hoe bevorder je een effectieve en wendbare vocabulaireverwerving bij leerlingen?

- In de les
werkvormen
- Thuis
huiswerk
- Bij toetsen
toetsvragen

	Aspect	In de klas	Oefening en Instructie
Vorm	1. Woordklank (<i>auditiële verwerking</i>)	<ul style="list-style-type: none"> - spreek elk nieuw woord hardop uit - geef veel auditiële input - laat woorden categoriseren op overeenkomsten en verschillen in klank 	<ul style="list-style-type: none"> - bied effectieve oefeningen in klankpatronen aan - vergroot in eerste lessen het aanbod van: <ul style="list-style-type: none"> • hoogfrequente woorden • woorden met lichte leerlast - vermijd in het begin infrequente woorden en lastige klankcombinaties
	2. Woordbeeld (<i>visuele verwerking</i>)	<ul style="list-style-type: none"> - (her)lees veel teksten die amper een niet bekend woord bevatten - laat woorden categoriseren op overeenkomsten en verschillen in woordbeeld - dicteer woorden (als oefening, niet als toets!) - vraag woorden gespreid en herhaald terug (drie tot vier keer per week) 	<ul style="list-style-type: none"> - noteer accenten altijd - geef effectieve oefeningen in woordbeeld
	3. Woorddelen	<ul style="list-style-type: none"> - bespreek de woordbouw bij de introductie van een nieuwe woordenlijst - benoem de woordsoort consequent - laat woorden categoriseren op overeenkomsten en verschillen in woordbeeld 	<ul style="list-style-type: none"> - bied een set van basisvormingsregels aan - introduceer woorden van een al bekende woordstam niet als nieuw - bied kennis over assimilatieregels en woordvorming aan - geef effectieve oefeningen in woordaafleidingen - annotateer zodanig dat leerling kennis van woorddelen en – families moet gebruiken
Betekenis	4. Vorm en betekenis	<ul style="list-style-type: none"> - vraag consequent niet alleen de betekenis, maar ook de vorm te vertalen - oefen en toets vocabulaire in verbogen vorm 	<ul style="list-style-type: none"> - bied effectieve oefeningen aan over de relatie tussen woordvorm en betekenis - annotateer zodanig dat leerling kennis van de relatie tussen vorm en betekenis moet gebruiken
	5. Concept en referenties	<ul style="list-style-type: none"> - help leerling met de basisbetekenis verder in plaats van met een pasklaar antwoord - ondersteun de tekst met (authentieke) beelden - beloon de mooie vertaling - (stimu)leer gebruik van een woordenboek 	<ul style="list-style-type: none"> - geef bij tekstannotaties zoveel mogelijk de basisbetekenis in plaats van een passende betekenis - bied cultureel-authentieke contexten waarin de leerling het woordbetekenisconcept leert verkennen en definiëren - bied effectieve oefeningen over de relatie tussen basisbetekenis en contextbetekenis - annotateer zodanig dat de leerling via <i>reference selection</i> tot een passende betekenis kan komen - bied homoniemen als twee losse woorden aan, verspreid in leergang
	6. Woordassociaties	<ul style="list-style-type: none"> - maak eigen associaties steeds expliciet - activeer bestaande woordkennis om te associëren 	<ul style="list-style-type: none"> - geef effectieve oefeningen in associëren - annotateer zodanig dat de leerling een beroep moet doen op zijn vaardigheid in associëren
Gebruik	7. Grammaticale functies	<ul style="list-style-type: none"> - expliciteer consequent het syntactisch (verwachte) patroon - presenteer, oefen en toets het grammaticale patroon zo, dat gewenst gedrag bij lectuur wordt aangeleerd - (stimu)leer het gebruik van syntactisch patroon bij lectuur 	<ul style="list-style-type: none"> - bied visuele prikkels aan bij tekstlay-out, opdat de leerling traint in het opmerken van een syntactisch patroon - annotateer zo dat de leerling zijn kennis van het syntactisch patroon moet gebruiken - bied effectieve oefeningen in syntactisch patroon aan - noteer in de woordenlijst consequent het syntactisch patroon
	8. Collocaties	<ul style="list-style-type: none"> - expliciteer verschillen en overeenkomsten in idiomatisch taalgebruik - (stimu)leer het gebruik van syntactisch patroon bij lectuur 	<ul style="list-style-type: none"> - neem in een woordenlijst frequent idiomatisch taalgebruik op - bied veel authentieke teksten aan
	9. Gebruiksregels	<ul style="list-style-type: none"> - expliciteer verschillen en overeenkomsten in taalgebruikersregels 	<ul style="list-style-type: none"> - bied veel authentieke teksten aan

Mythe

Feit

Advies

1 Aantal woorden <i>Met kennis van weinig woorden kom je al ver.</i>	<i>Met kennis van weinig woorden kom je een heel eind, maar niet ver genoeg.</i>	<i>Leer vooral véél woorden.</i>
2 Woordenlijsten <i>Woordenlijsten zijn van beperkt nut.</i>	<i>Woordenlijsten zijn essentieel, maar je moet er wel op een goede manier mee omgaan.</i>	<i>Gebruik woordenlijsten als basis, maar zet de te leren woorden dan op kaartjes.</i>
3 Categorieën <i>Als je woorden in categorieën leert, onthoud je ze gemakkelijker.</i>	<i>Als je woorden in categorieën leert, verwar je ze gemakkelijker.</i>	<i>Leer woorden niet met een hele categorie tegelijk.</i>
4 Context <i>Woorden moet je altijd in context leren.</i>	<i>Leer woorden in context, maar níét in de eindfase van het leerproces.</i>	<i>Woorden moet je niet altijd in context leren.</i>
5 Raden <i>Geraden woorden onthoud je beter.</i>	<i>Geraden woorden onthoud je níét beter, maar de raadmethode kost wel meer tijd en is daardoor minder efficiënt.</i>	<i>Gebruik 'raden' niet als voorkeursleerstrategie.</i>
6 Productief leren <i>Als je woorden productief leert, onthoud je ze beter.</i>	<i>Als je woorden productief leert, onthoud je ze níét beter, maar het kost wel meer moeite.</i>	<i>Leer woorden niet productief als het niet hoeft.</i>
7 Toetsen <i>Vocabulairekennis moet je niet apart toetsen.</i>	<i>Door vocabulairekennis apart te toetsen stimuleer je de vocabulaireverwerving. apart.</i>	<i>Toets vocabulairekennis regelmatig</i>

Figuur 3: Mythen, feiten en adviezen over vocabulaireverwerving (bron: Mondria, 2006).

Kennisdimensie	Dimensie van het Cognitieve Proces (vaardigheden)					
	<u>Herinneren</u>	<u>Begrijpen</u>	<u>Toepassen</u>	<u>Analyseren</u>	<u>Evalueren</u>	<u>Creëren</u>
<u>Feitenkennis</u> Kennis van basiselementen behorend bij een schoolvak/onderwerp	<u>Opsommen</u> van losse feiten	<u>Herformuleren</u> in eigen woorden	<u>Basiskennis toepassen</u> in nieuwe standaardsituaties	<u>Classificeren, selecteren</u> en <u>determineren</u> van kennis	<u>Afwegen</u> van feiten uit verschillende bronnen	<u>Combineren</u> van kennis tot nieuwe inzicht
<u>Conceptuele kennis</u> Inzicht in relaties tussen basiselementen/de structuur waarbinnen die elementen functioneren	<u>Benoemen</u> van algemene principes en concepten	<u>Ordenen</u> van feiten en begrippen volgens standaardprincipes	<u>Leveren van inzicht</u> aan novices	<u>Identificeren</u> van algemene principes in nieuwe specifieke situaties	<u>Testen en beoordelen</u>	<u>Hypotheses opstellen, modellen ontwerpen</u>
<u>Procedurele kennis</u> Beheersing van vakspecifieke vaardigheden, procedures en technieken	<u>Stappenplan opsommen</u> strategieën voor het uitvoeren van vakspecifieke basishandelingen	<u>Stappenplan toelichten</u>	<u>Stappenplan uitvoeren</u>	<u>Stappenplan herleiden</u> aan de hand van de praktijk	<u>Stappenplan bewaken / bijstellen</u> aan de omstandigheden	<u>Eigen stappenplan uitdenken</u>
<u>Metacognitieve kennis</u> Kennis over kennis en inzicht in eigen kennis en kunde.	<u>Identificeren</u> Strategie voor het onthouden van kennis	<u>Voorspellen</u> eigen reactie	<u>Inzetten</u> van metacognitieve vaardigheden	<u>Ontrafelen</u> van eigen cognities en leerstijl	<u>Reflecteren</u> op eigen leren en ontwikkeling	<u>Creëren</u> van voorwaarden voor persoonlijke ontwikkeling

beknopte literatuur

- I.S.P. Nation, *Learning Vocabulary in Another Language*. Cambridge 2001
- Jan-Arjen Mondria en Boukje Wiersma, *Receptief, productief, en receptief+productief woorden leren: Wat maakt het uit?* In: *Levende Talen Tijdschrift Jaargang 5, nummer 3, 2004*
- Hugh M. Cannon & Andrew Hale Feinstein, *Bloom beyond Bloom: using the revised taxonomy to develop experiential learning strategies*. In: *Developments in Business Simulations and Experiential Learning, Volume 32, 2005*
- Jan-Arjen Mondria, *Mythen over vocabulaireverwerving*. In: *Levende Talen Tijdschrift Jaargang 7, nummer 4, 2006*
- Jan-Arjen Mondria, *Vocabulaireverwerving stimuelren door toetsen*. In: *Levende Talen Tijdschrift Jaargang 5, nummer 4, 2004*.
http://www.rug.nl/staff/j.a.mondria/ltt_2004_4.pdf
- *Bloom revised*: <http://www.celt.iastate.edu/teaching-resources/effective-practice/revised-blooms-taxonomy/>
- Aly Amer, *Reflections on Bloom's revised taxonomy*. In: *Electronic Journal of Research in Educational Psychology*. No. 8, vol. 4 (1) 2006 pp. 213-230.